

Панасенко Є.О.

Полтавський державний аграрний університет

АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ МОВНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У науковій розвідці проаналізовано політику мовного ринку в Україні через призму анти-монопольного регулювання. Численні соціологічні дослідження, проілюстровані у цій статті вже в період широкомасштабного вторгнення держави-агресора, засвідчують динамічну зміну мовних переваг українців у контексті російської агресії проти України, що виявляється у переході громадян, які послуговувалися російською, на українську мову та у відмові від споживання російськомовного інформаційного продукту. Не менш значущим є вплив англійської мови, що посилюється і набуває нових форм у вигляді законодавчих ініціатив, чому також сприяють інтеграційні процеси до Північноатлантичного альянсу і Європейської Унії. Хоча, на рівні суспільства такі ініціативи зустрічають різні відгуки, втім, переважна більшість українців схвалює опанування англійської мови в Україні та вважає англійську потрібною. Такі суспільно-політичні мовні зрушення характеризуються динамічністю, і це зачіпає мовний ринок України – телебачення і радіомовлення, книговидавництво, музичну продукцію, Інтернет-сегмент, тощо. У статті здійснено аналіз мовного ринку України у період повномасштабного вторгнення, прослідковано його динаміку до вторгнення, а також була спроба спрогнозувати ризики його розвитку у майбутньому. З'ясовано, що наразі український мовний ринок перебуває у позиції шпигату – з одного боку прагне унеможливити вплив російського ринку на своїй території, а з іншого – намагається доєднатися до англомовного інформаційного простору, в чому й полягають ризики у майбутньому – замість заміщення свого інформаційного ринку російськомовною продукцією, його може замінити англомовний ринок, позаяк сам український ринок не має міцних підмурків, будучи протягом десятиліть у тіні російськомовного ринку, не увійшовши повноцінно у своє національне річище. Водночас і острах щодо стрімкого поширення англомовного контенту не зовсім виправданий, бо рівень володіння англійською мовою громадянами України наразі недостатній. Такі процеси потребують розгляду через антимонопольне регулювання.

Ключові слова: мовна політика, аналіз політики, диглосія, глобалізація, ринок мови, економіка мови, монополія, антимонопольне регулювання.

Постановка проблеми. В Україні після розпаду Радянського Союзу впродовж десятиліть спостерігається українсько-російська диглосія як наслідок політики русифікації – себто, послугування двома мовами, українською та російською, що споглядаємо у суспільно-політичному і в медійному просторі, а починаючи після 2014 року, помітно зріс інтерес до англійської мови як супутній наслідок інтеграційних процесів України до Північноатлантичного альянсу та Європейської Унії. Про інтерес до англійської мови свідчать відкриття мовних курсів, зокрема для публічних службовців, а Голова НАДС Н. Алюшина зауважила на обов'язковості знання англійської мови для кожного публічного службовця [1]. Таким чином, мовне питання завжди було на вістрі суспільно-політичних дискусій, а повномасштабне вторгнення держави-агресора 2022 року лише додало вищого ступеня цим дискусіям, при-

швидшило процес переходу громадян з російської на українську мову, і навіть у політичній площині заговорили про правове урегулювання з метою прискорення опанування українцями англійської мови, про що свідчить «Проект Закону про застосування англійської мови в Україні» [2], внесений президентом України В. Зеленським 28 червня 2023 року. Водночас, 22 червня 2023 року президент підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення обмежень на ввезення та розповсюдження видавничої продукції, що стосується держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України» [3], що його було опубліковано ще у червні 2022 року.

Відповідні рішення у політичному полі та зміна мовних переваг та настроїв суспільства, про що свідчать численні соціологічні дослідження [4–8] дають підстави стверджувати,

що трансформуватиметься і мовний ринок України, реагуючи на суспільно-політичні реалії сьогодення. Доцільно подивитися на трансформації українського мовного ринку під час війни і спробувати спрогнозувати його стан у повоєнний час саме через призму антимонопольного регулювання, оскільки воно надає інструментарій забезпечення власних національних інтересів не лише з огляду на економічну складову питання, а й мовно-культурну. Питання функціонування мовного ринку України потребує висвітлення саме у контексті антимонопольного регулювання, аби Україна як держава змогла відстояти свої національні інтереси не лише у боротьбі за ідентичність із державою-агресором на мовно-культурному полі, а й на більш глобальній арені, виходячи на європейський ринок медіа-продукції, найбільшим конкурентом на якому постає вже англійська мова. В цьому і полягає рівновага – збереження власної національної мовно-культурної ідентичності через свою мову з одного боку, і залученням громадян України до європейської, світової спільноти, де провідною мовою міжнародного спілкування є англійська. Проте, ця рівновага не обмежується лише між українською та англійською мовами – досі дуже істотним є поширення і вплив російської мови в Україні. За кордоном за відсутності або недостатньої кількості українськомовної продукції українці використовують російськомовну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Левову частку дослідження складають соціологічні опитування [4–7], законодавчі документи [2; 3], висновки Конституційного Суду України [9]. Також було використано висновки посадових осіб та експертів, таких як: Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремінь [10], В. Кулик [6] – доктор політичних наук. Варто зауважити, що у воєнних обставинах дуже складно проводити соціологічні дослідження і виникає питання до їхньої репрезентативності. Науковці намагаються відбити навколишню суспільно-політичну дійсність, хоч у таких динамічних умовах це – надскладне завдання.

Мета дослідження – проаналізувати стан і політику мовного ринку України, спробувати спрогнозувати його розвиток у повоєнний період у контексті антимонопольного регулювання.

Виклад основного матеріалу. Поняття мовного ринку тісно пов'язане із поняттям економіки мови. Це взаємодія мови та економіки – вплив економічних змін на розвиток мови чи вплив лінгвістичного середовища на стан економіки. Іншими

словами, це здатність мови впливати на економіку в суспільно-політичному контексті, у бізнесі, таким чином мова виступає як конкурентна перевага або торговельна перешкода. У процесі творення державної мовної політики лежить економіка мови, що, власне, і створює мовний ринок.

Насамперед, для цілісного аналізу політики мовного ринку в Україні, потрібно охопити зором стан із мовними ринками у світовому контексті. Розподіл мовних ринків не прописано у міжнародних угодах, а процес його регулювання відбувається на засадах Всесвітньою конвенцією про авторське право 1952 року [11], Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів [12]. У кожній країні національне законодавство регулює питання свого мовного ринку. Англійський ринок, що поділений на два великі сектори: США та Співдружність Націй, стрімко набирає популярності у нових країнах, які не належать до англійськомовного світу. Французький мовний ринок демонструє потужний захист своїх національних інтересів на світовій арені і приклад того, як треба відстоювати свій мовний ринок у світовому просторі. Іспаномовний ринок представлений 570 мільйонами носіями, а ще великою кількістю тих, хто володіє цією мовою, а також поширеністю іспанської мови у Європі, у Північній та Південній Америці, в Азії та Океанії. Мексика, США, Колумбія, Іспанія, Аргентина є найбільшими іспаномовними ринками у світі [13].

Повернемося до мовного ринку України, на якому функціонує не одна мова. Україна виділяється серед багатьох цивілізованих країн тим, що не була у стані здійснити належне регулювання свого мовного ринку, натомість вона поставила свою державну мову у становище, коли де-юре державна мова не мала змоги повноцінно функціонувати в країні, оскільки російська мова, що за статусом – мова національних меншин, складала конкуренцію єдиній державній мові і навіть витісняла її. Тому, модель здорової економічної конкуренції не підходить у випадках, коли говоримо про співіснування двох або більше мов в одній країні. Очевидно, тут мають бути задіяні інші механізми. Насамперед, таку нездорову мовну конкуренцію ми мали змогу споглядати на видавничому ринку. Ринок для російських видавництв до 2017 року унеможлилював переклади світових творів українською, оскільки вони мали переклад на російську і, задля уникнення ризиків, на українську їх не перекладали. У 2017 році офіційна заборона увезення літератури із «антиукраїнським змістом» дала змогу обмежити у цілому експорт про-

дукції з РФ, і посприяла комерціалізації мовного ринку України [14].

Навіть якщо прибрати контекст пострадянської диглосії в Україні та постійні утиски української мови, не зважати на розповсюдженість російського мовного ринку, українська не є серед панівних мов світу. А якщо зважити на потужний сусідній російський мовний ринок, на диглосію в Україні, (а пострадянські країни фактично стали ринками збуту продукції РФ, поступившись власними мовними ринками), то це питання загрози національній безпеці і власній мовно-культурній ідентичності. Казахстан намагається тримати рівновагу на своєму мовному ринкові. Білорусь стала яскравим прикладом, як можна програти свій мовний ринок, надаючи державний статус російській мові. Таким чином, спостерігаємо всю нікчемність тези про вільну конкуренцію двох мов, коли російська мова фактично витіснила білоруську мову з Білорусі. На українському ринку помічаємо зростання конкуренції, насамперед між українськими видавцями за твори закордонних авторів, але з іншого боку ще донедавна конкуренція була між українськими та російськими видавцями. Гонорари за переклади низькі на українському ринкові. Для перекладацького ринку потрібно 5–10 тисяч примірників для повноцінного його функціонування замість наявних 500–1500 – зазначає гендиректор видавництва «Фоліо» О. Красовницький [15].

Вихід росіян з українського ринку і відкладений попит зіграв свою важливу роль. Також зріс попит на книги онлайн, хоч це не забезпечує появи нових читачів. Також бачимо зменшення кількості кваліфікованих працівників у цій сфері, багато з яких виїхали за кордон [16]. Треба згадати, що в Україні підписано закон стосовно підтримки книговидавництва з 2023 року, відповідно до якого, еквівалент суми до 20% обігу книгарні, держава здійснюватиме компенсацію на оплату оренди [17]. Не існує жодних законодавчих регуляторів вільного ринку. Держава лише може сприяти поширенню свого мовного ринку і розширювати власне інформаційне поле. Щодо законодавчих регуляторів, варто сказати, що у липні 2021 року Конституційний Суд визнав Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» таким, що повністю відповідає Конституції [9], таким чином, знявши усі політичні суперечки, особливо від тих політиків, кого цей закон не влаштовує. Позитивним чинником є заборона імпорту російськомовної літератури, за яку проголосували депутати Вер-

ховної Ради України. У тексті закону йдеться про обмеження на книги з РФ та Білорусі. Зазначається: «З 1 січня 2023 року книги видаватимуться і розповсюджуватимуться виключно державною українською мовою, мовами корінних народів України та офіційними мовами Європейського Союзу. Інші книги мають бути мовою оригіналу або перекладені українською» [3].

У серпні 2022 року соціологічною групою «Рейтинг» проведено опитування на тему: «Ідентичність. Патріотизм. Цінності». У ньому взяли участь 1000 громадян України віком від 18 років і старші в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій і територій, де на час проведення опитування був відсутній мобільний зв'язок. За опитуванням, спостерігається приріст кількості громадян, хто вдома розмовляє українською. 51% опитаних заявили, що вони розмовляють українською мовою вдома, що є зростанням у порівнянні з квітнем 2022 року, коли цей показник становив 48%. Третина опитаних розмовляє двома мовами, а 13% – російською. Більш як половина мешканців півдня і сходу країни розмовляють двома мовами, а близько чверті – російською. Використання російської мови в побуті зменшилося вдвічі. 76% респондентів повідомили, що українська для них – рідна мова. 19% респондентів вказали російську. 30% російськомовних вважають українську мову рідною. 86% зазначили, що українська має бути єдиною державною мовою, 10% опитаних наголошують на офіційному статусі російської в окремих регіонах і 3% вважають, що російська має бути другою державною. Впродовж від лютого до серпня 2022 року кількість тих, хто почав постійно вживати українську, зріс до 64%. Від початку війни 41% російськомовних та двомовних громадян України почали активніше послуговуватися українською. Дослідження показало зниження рівня споживання російської інформаційної продукції серед українців. У результатах опитування зазначено, що понад 40% респондентів, які дивились російські серіали, припинили їх споживання. 15% не припинили дивитись російські серіали. Результати виявили зменшення кількості слухачів російської музики на 40%, 18% її не слухали і до повномасштабної війни. Майже 60% не слухали російську музику впродовж лютого – серпня 2022 року. Чверть не припинила слухати російську музику [5].

В. Кулик, доктор політичних наук, провідний науковий співробітник відділу етнополітології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України найбільшою

зміною називає різке зростання частки респондентів, які, за їхніми словами, розмовляють у повсякденні переважно українською мовою, і зменшення частки російськомовних. На грудень 2022 року за словами науковця 41% опитаних назвали українську мову як єдину, якою опитані розмовляють, 17% переважно розмовляють державною мовою, російською послуговуються 6%, переважно російську застосовують 9% [6].

Також у цьому річизі потрібно прослідкувати зміни у ставленні до російської мови в освітні царині. Так, упродовж лютого 2023 року Київський міжнародний інститут соціології провів власне всеукраїнське опитування громадської думки «Омнібус», за висновками – у 2019 році лише 8% респондентів казали, що російська взагалі не потрібна в освіті України. Наразі ця позначка сягнула 52%. На період проведення 42% респондентів не проти вивчення російської мови до певного обсягу, але цікавим є зміна цього ставлення – у 1998 році 46% вважали, що обсяг на вивчення російської мови має бути співставним до обсягу на вивчення української мови. На 2019 рік це число впало до 30%, на період проведення дослідження, тобто лютого 2023 року така кількість була на позначці 3%. Показовим є те, що на всіх теренах України зросла кількість громадян, які взагалі проти вивчення російської мови в Україні – з 2019 року до проведення дослідження ця позначка зросла від 22% до 64% на Заході України. Дуже багатослівними є цифри на Півдні України – з 2019 року цей число становило 1%, а на лютий 2023 року – 49%. На Сході ситуація теж кардинально змінилася – на 2019 рік ніхто з респондентів не був за вилучення російської мови з освітньої програми, а в лютому 2023 року таких було 30% [8].

У травні 2022 року Секретаріатом Уповноваженого із захисту державної мови було здійснено огляд діяльності тридцяти телеканалів, і засвідчено відсутність інформаційних телеканалів, де повною мірою реалізовувалось право громадян України на отримання інформації державною мовою. Було перевірено 11 українських телеканалів, серед них «Уа:Перший», «1+1», «Інтер», «Україна», «Ictv», «Україна 24», «Zoom», «K2», «Уніан»), всі вони мовили у рамках єдиної інформаційної платформи марафону. «Прямий», «Еспресо» частково були задіяні у телемарафоні. На зазначених телеканалах Секретаріат Уповноваженого виявив випадки послугування недержавною мовою. Т. Кремень сказав, що: «Констатуючи збільшення української мови в медіа, варто

зауважити, що попри повномасштабну війну в Україні в інформаційному просторі зберігається режим двомовності» [10]. Також Уповноважений із захисту державної мови наголосив, що змішування української мови з іншою іноземною мовою в публічному просторі суперечить висновкам Конституційного Суду України, позаяк це порушує право громадян України на інформацію державною мовою [10].

Щодо вжитку української мови в Інтернет-сегменті, принагідним буде дослідження Центру контент-аналізу, де впродовж червня – липня 2022 року Центр здійснив розвідку щодо місця української мови у соціальних мережах після широкомасштабного вторгнення. Варто зауважити зростання кількості дописів державною мовою на 37% за два останні роки до проведення дослідження. Насамперед, такі соціальні мережі як Facebook, Twitter, Instagram мали частку дописів державною мовою на позначці від 13% до 27%, на період проведення дослідження ця позначка сягнула відмітки понад 60%. Натомість на таких платформах як Youtube, TikTok переважає російська мова, частка української на Youtube має 5% [7].

У контексті російсько-української війни та прагнення України до інтеграції до Північноатлантичного альянсу та Європейської Унії, істотне місце починає відводитися англійській мові в Україні як мові міжнародної комунікації, однієї з офіційних мов ЄС та НАТО. Так, у червні 2023 року президент України В. Зеленський подав до Верховної Ради проєкт закону «Про застосування англійської мови в Україні». серед іншого у проєкті була мова про законодавче стимулювання показу фільмів англійською мовою в кінотеатрах і обов'язкове складання англійської під час ЗНО чи НМТ [2]. Такий крок схвально сприйняли у Міністерстві освіти й науки України, а в українському суспільстві ця ініціатива президента стимулювала жваву дискусію. І хоча можновладці й зазначають, що споживання англійського контенту сприятиме швидшому опануванню англійської мови, а відсутність українського дублювання, що передбачено законопроєктом, стимулюватиме розвиток вітчизняного кінематографу, такий крок навряд чи буде результативним з огляду вивчення англійської мови, бо це комплексна навчально-методична діяльність, а не перегляди фільмів у кінотеатрах. Відсутність українського дублювання не просто не сприятиме опануванню іноземної мови, а й навпаки – поверне громадян, які перейшли на українськомовний контент, до споживання російськомовного продукту.

Висновки і пропозиції. Таким чином, кожна держава має відстоювати власний мовний ринок на своїй території та презентувати його у глобальнішому просторі, не дозволяючи іншим мовним ринкам проникати на свій з метою власного економічного зростання та захисту національних інтересів. Попри війну, на мовному ринку України спостерігаємо позитивну динаміку поширення власної продукції, війна навіть додала змоги відірватися від російського ринку, але ці кроки поки що недостатні. Український мовний ринок наразі перебуває на шпагаті між російським та англomовним ринками. Намагаючись відмежувати український мовний ринок від російськомовної продукції можновладці можуть не помітити, як англomовний ринок заповнить український. Хоча, звісно, ситуація як з російськомовним ринком українському не загрожує, принаймні через те, що переважна більшість українців не володіють англійською мовою на належному рівні. Таким чином, директивне уведення в український ринок англійської мови може навпаки – відштовхнути багатьох людей повернутися до російськомовного продукту. Тому, дійсно у майбутньому може виникнути загрозна ситуація, коли англomовний ринок принаймні частково заступить російськомовний. Такі тенденції вже спостерігаємо. Насамперед, варто зміцнити

український ринок, аби він був конкурентоздатним і міг задовольняти потреби всіх українців як всередині країни, так і за її межами і щоб жоден інший ринок не заступав його, а пропонував альтернативу. У цьому річці й варто розглядати аналіз політики мовного ринку України через антимонополне регулювання. Попри те, що типологія монополій може варіюватися від природних, коли конкуренція з економічного огляду не можна вважати доцільною, до так званих «добрих» монополій, коли певна компанія здійснює проривні досягнення на ринку і створює благо для суспільства, антимонопольне регулювання як запобіжник має бути застосовано індивідуально у кожному конкретному випадку. Насамперед, коли йдеться про мовний ринок та економіку мови в контексті антимонопольного регулювання, маємо говорити не тільки про економічну складову цього питання, а й про національний інтерес держави, який виходить за рамки економічного, а стосується питання збереження власної мовно-культурної ідентичності. Тобто, держава на своїй території має встановити мовну монополію на медіа-продукцію не лише виходячи з економічних міркувань, а й захисту національної ідентичності її громадян, і не дозволяти іншим мовним ринкам монополізувати свій інформаційний простір.

Список літератури:

1. Наталія Алюшина: Публічні службовці безкоштовно вивчатимуть англійську у міжнародній онлайн-школі «EF» URL: <https://nads.gov.ua/news/nataliia-aliushyna-publichni-sluzhbovtsi-bezkoshtovno-vyvchatymut-anhliisku-u-mizhnarodnii-onlain-shkoli-ef> (Дата звернення: 10 липня 2023 року).
2. Проект Закону про застосування англійської мови в Україні <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201> (Дата звернення: 8 липня 2023 року).
3. Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення обмежень на ввезення та розповсюдження видавничої продукції, що стосується держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України» <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224123.html> (Дата звернення: 8 липня 2023 року).
4. Українська мова на ринку праці – тренд, який активно набирає обертів URL: https://galinfo.com.ua/news/ukrainska_mova_na_rynku_pratsi_trend_yakyy_aktivno_nabyraie_obertiv_387607.html (Дата звернення: 9 липня 2023 року).
5. Сімнадцяте загальнонаціональне опитування: ідентичність. патріотизм. цінності (17-18 серпня 2022) URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentichn_st_patrotizm_s_nnost_17-18_serpnua_2022.html (Дата звернення: 8 липня 2023 року).
6. Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022-го. Володимир Кулик URL: <https://zbruc.eu/node/114247> (Дата звернення: 10 липня 2023 року).
7. Українська мова у соцмережах: що змінилося після початку повномасштабної війни? URL: <https://ukrcontent.com/reports/ukrainska-mova-u-socmerezah-shho-zminilosya-pislya-pochatku-povnomashtabnoi-vijni.html?fbclid=IwAR3ZMPgfQHct8p6HFHkklWriMTG2elPURpv9hfu8sdgcZebrApBkPrBbcw> (Дата звернення: 9 липня 2023 року).
8. Ставлення до викладання російської мови в українськомовних школах: результати телефонного опитування, проведеного 14-22 лютого 2023 року. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1202&page=1> (Дата звернення: 8 липня 2023 року).
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забез-

печення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text> (Дата звернення 8 липня 2023 року).

10. На сьогодні в Україні немає телеканалів, які б надавали суспільно важливу інформацію виключно державною мовою, – результати огляду ТБ. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/na-sogodni-nemaye-telekanaliv-yaki-b-nadavali-suspilno-vazhlyvu-informaciyu-viklyuchno-derzhavnoyu-movoyu-rezultati-oglyadu-tb> (Дата звернення: 8 липня 2023 року).

11. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text (Дата звернення: 8 липня 2023 року).

12. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text (Дата звернення: 8 липня 2023 року).

13. Експорт з української: як працює економіка мови у напрямках великих ринків? URL: <https://export.chytomo.com/eksport-z-ukrayinskoyi-yak-praczuuye-ekonomika-movy-u-napryamkah-velykyh-rynkiiv/> (Дата звернення: 9 липня 2023 року).

14. Ukrainian Reading and Publishing Data 2018. URL: <http://data.chytomo.com/> (Дата звернення: 10 липня 2023 року).

15. Незалежно від війни, український книжковий ринок витримає 2023 рік – Красовицький. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=101256> (Дата звернення: 10 липня 2023 року).

16. «Наш човен не потонує». Коли в Україні буде більше 2 млн читачів, а книжковий ринок доросте до Польщі. Інтерв'ю із видавцем Антоном Мартиновим. URL: <https://forbes.ua/company/nash-choven-ne-potonuv-koli-v-ukraini-bude-bilshe-2-mln-chitachiv-a-knizhkoviy-rinok-doroste-do-polshchi-intervyu-iz-vidavtsem-antonom-martinovim-04012023-10887> (Дата звернення: 10 липня 2023 року).

17. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання розвитку українського книговидавництва і книгорозповсюдження. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73161 (Дата звернення: 9 липня 2023 року).

Panasenko Ye.O. POLICY ANALYSIS OF THE LANGUAGE MARKET OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE ANTIMONOPOLY REGULATION

The following research deals with the language policy of the Ukrainian market through the antimonopoly regulation. Numerous sociological studies, illustrated in this article during the period of large-scale aggression by the aggressor state, demonstrate a dynamic shift in language preferences of Ukrainians in the context of Russian aggression against Ukraine. This shift is manifested in the transition of citizens who previously used Russian to the Ukrainian language and in the refusal to consume Russian-language information products. The influence of the English language is also significant, as it is strengthened and takes on new forms through legislative initiatives, which are also supported by integration processes into the North Atlantic Alliance and the European Union. Although these initiatives receive different responses at the societal level, the majority of Ukrainians approves them and considers English to be necessary in Ukraine. These language shifts in Ukraine are characterized by dynamism, and this affects the language market of Ukraine – television and radio broadcasting, publishing industry, music production, the Internet segment, etc. The article analyzes the language market of Ukraine during the period of large-scale invasion, traces its dynamics before the invasion, and also attempts to predict the risks of its development in the future. It was found out that currently the Ukrainian language market is in a position of a twine – on the one hand, it seeks to prevent the influence of the Russian market on its territory, and on the other hand – it intends to join the English-speaking information space, which can lead to the risks in the future, that is instead of replacing its language market with Russian-language products, this can be done by the English-speaking market, since the Ukrainian market itself does not have strong foundations, being for decades in the shadow of the Russian-speaking market, without fully entering its national stream. At the same time, fears about the rapid spread of English-language content are not entirely justified, because the level of English proficiency among Ukrainian citizens is currently insufficient. Such processes require consideration of this problem through antimonopoly regulation.

Key words: language policy, policy analysis, diglossia, globalization, language market, economics of language, monopoly, antimonopoly regulation.